

ZADNJA IZMENA

Denis Cooper

Otopel

Dragi Julian, mogoče se spomniš. Od začetka do sredine sedemdesetih sva fukala in bila skupaj nekaj let, nato si se preselil v Pariz. Leta kasneje, ko sem se preimenoval v Spita, sem naletel nate v klubu z imenom The Open Grave v New Yorku. Končalo se je pri fuku v tvojem hotelu. Obvestilo – moje osebno ime je zopet Dennis. Spit je bil res kratkotrajna zadeva. Obstajal je mogoče največ eno leto. Pišem, ker mislim, da si ti edino človeško bitje, kar sem jih kdaj poznal, ki bo razumelo, kaj skušam povedati, saj čutim, da sem se naučil resnično vsega, ko sva bila ljubimca. Vem, da sem bil čudaški v tisti Spitovi fazi, oprosti. Deloma pišem tudi zato, da bi vedel, kako pomemben si bil zame in si še vedno. To bi ti moral povedati tisto noč, toda, kot si lahko razbral že iz mojega psevdonima, mi ni bilo kaj preveč do navezovanja stikov z drugimi. Odrezal sem vse, ki sem jih imel rad ali so imeli radi mene. Moral sem. Tega ne obžalujem. Mislim, da boš najbrž razumel, zakaj, če boš le bral naprej.

Kot lahko vidiš po znamki na ovojnic, živim na Nizozemskem, v Amsterdamu, če sem natančen. Sem, torej v Evropo, sem prišel pravzaprav zato, da bi te poiskal. Nekaj tednov sem preživel v Parizu. Moj naslov je bil zate zastarel za dve ali tri leta, vendar sem sčasoma našel tvojega prijatelja, ki mi je povedal, da letuješ nekje v Maroku ali nekaj takega. Z vlakom sem se odpravil do Amsterdama, da bi pregnal čas, dokler se ne vrneš, končalo se je pa tako, da sem dobil stanovanje.

Kakorkoli že, bistveno je, da si predstavljam tebe, ko pišem Julianu. To je moški, ki bo povezan z nenavadnim, zamaknjenim stanjem, v katerem sem. In najpomembneje, povedal ti bom nekaj stvari, sicer me bo razneslo, če jih ne bom. In svojo zgodbo ti bom povedal kronološko, da bom jasen. Poglej, kako zveni.

Torej pred letom in pol sem spoznal nekoga tukaj, v coffee-shopu, kjer prodajajo marihuano in hašiš. Oboje je na Nizozemskem legalno, kot najbrž veš. Povedal mi je,

da ve za stanovanje, kjer bi lahko nekaj časa živel. V tistem trenutku sem se počutil tako brezskrbno ali pa sem bil tako nor, da sem pomislil, Seveda, zakaj pa ne bi živel v tujini. Ti si to storil. Tako me je tisti tip peljal k moškemu, ki je poskušal oddati sobi v mlinu na veter. Problem je bil v majhni pivovarni, ki je domovala v pritličju, tako da sta zgornji nadstropji nenehno dišali po pivu. Stanovanje je bilo ogromno in neverjetno poceni. Toda, vonj je bil nemogoč, še posebej poleti. Vse, kar imam, so futon, budilka in nekaj kuhinjske posode. Tu sta še štedilnik, hladilnik. Nadstropji sta veliki okrogli sobi, zloženi ena na vrhu druge, s spiralnim stopniščem v sredini in z majhnimi ladijskimi okni. Pivovarna greje vso hišo. Mati mi pošilja denar prek American Expressa, domnevam, da iz občutkov krivde, ker sem imel zajebano vzgojo.

Najprej sem samo postopal po klubih, barih, moških bordelih (prostitucija je legalna), misleč, da se bom spoprijateljil ali kaj takega. Toda nizozemski moški so nemogoči, tudi prostituti. Imajo te otročje lepe obraze, zaradi katerih misliš, da bodo odprti in sladki in tako naprej, vendar zadeneš v polno, ker so v resnici zaprti, zatrti, negotovi, arogantni ljudje, zato so zame na neki način še bolj čudoviti. Še nikoli nisem bil bolj potreben. Mesece sem kar hodil naokoli s povešenim gobcem in s trdim, saj je vsak drugi ali tretji tip popolnoma ustrezal mojim zahtevam. Toda, kadarkoli sem skušal načeti pogovor, so umolknili ter dajali vtis pretirane intelektualnosti in notranjega hlada. Vendar me je pred letom v nekem nočnem klubu nagovoril skrajno lep tip z zaspanimi očmi, okoli enaindvajsetih. Rekel je, da ga spominjam na njegovega bivšega ameriškega prijatelja. Bil je srčkan androgen angel, z rjavimi lasmi, rjavimi očmi in velikimi ustnicami, prav kakor vsak tip, za katerega sem se ogrel, vključno s tabo. Pozabljam njegovo ime. Naj bo Jan. Ko sva prišla k meni, ni mogel verjeti, da res živim v mlinu na veter, v skladu z osnovnim nizozemskim klišejem. Zdelo se mu je zabavno. Razkazal sem mu majhno pivovarno, katere ključ imam za vsak primer, če bi se kaj zgodilo. Ni kaj videti, razen teh štirih, na vrhu odprtih in smrdljivih rezervoarjev. Čez nekaj časa je Jan rekel, da je vonj podoben seksu, tako sva se vrnila v zgornji nadstropji. Bil je visok, suhljat, z velikimi kostmi. Ni prav posebej dišal, še iz ritne luknje ne. Vedno mi je bilo dosti do uokvirjanja. Tega sem se navzel od tebe, kot najbrž veš. Kaj je takega v uokvirjanju? Ne znam povedati. Sem preveč obseden. Kakorkoli že, med seksom sem postajal vse bolj nor na Jana, namesto da bi bil vse bolj utrujen in naveličan, kot naj bi to sicer bilo. Najbrž je bilo zelo pozno. Mislim, da sem ga fukal v pasjem slogu. Bil je osupel. Mislim, da je stokal. Bil sem tik pred vrhuncem. Pobral sem prazno pivsko steklenico, ne da bi karkoli razmišljal, in ga udaril po glavi. Ne vem, zakaj. Stvar se je zlomila. Padel je s futona. Moj kurac je spolzel iz njega. Med padanjem na tla se mi je posral vsepovprek po nogah in po postelji. To me je neobičajno raztogotilo. Pograbil sem ga za vrat in zdrobil polomljeno steklenico na njegovem obrazu, jo močno obračal ter zarival vanj. Potem sem se odplazil na drug konec sobe in sedel prekrizanih nog ter opazoval, kako je izkrvavel do smrti. Ostal sem tam vso noč, izmučen in se nejasno čudil, zakaj nisem šel poklicat policije ali čutil krivde ali sočutja do njegovih prijateljev. Mislim, da sem tako dolgo sanjaril, kako bom

ubil fanta, da se je resnično dejanje odigralo do potankosti. Občutek je bil že načrtovan in določen vsaj deset let prej. Še nikoli se nisem počutil tako navdušeno in osvobojeno kot ob tem celotnem dogodku. Ure so minevale. V nekem trenutku sem Jana odvrlel po stopnicah navzgor na vrh mlina. Tam je majhna soba v obliki zvona, v katero ni nihče stopil že več sto let ali kaj že. Stlačil sem ga noter in pomil stopnice, tla. Karkoli je ostalo od trupla, je še vedno tam. Nikoli nisem preverjal. Ne zanima me vonj mrtvega telesa, ne glede na to, kako lepo je bilo. Tukaj nič ne zaudarja po gnilobi, verjetno zaradi pivovarne, kot sem že povedal.

Kakšne tri mesece kasneje sem ubil mladega fanta, ki je iz neznanega razloga postopal v bližini mlina. Videti je bil kot petnajstletnik, lahko pa bi bil star karkoli pod enaindvajset, ker so Nizozemci še dolgo videti kot otroci. Potem se čez noč spremenijo v stare vreče. Čudno. Ves dan sem kadil marihuano, tako da sem bil zares sproščen. Zagledal sem ga, kako stoji pred vrati in gleda gor kolo, ki se ne vrti več in je zaklenjeno v določen položaj. Vprašal sem ga, ali govori kaj angleško. Govoril je, vendar ne dobro. Bilo je okoli osmih zvečer. Delavci odhajajo iz pivovarne okoli petih, tako sem ga vprašal, ali bi si jo želel ogledati. Da, je rekel. Bil je suh in povešenih ramen, s štrlečimi črnimi lasmi. Kot večina nizozemskih fantov je nosil obleko v pastelnih barvah, kot je tukaj pravilo v oblačenju. Razkazal sem mu naokoli, potem sem ga peljal gor. Ni veliko govoril, sploh ni bil videti posebej zavzet. Podelila sva moje zadnje pivo. Gotovo je želel vprašati, kako je v Združenih državah, vendar je bil preveč negotov, verjetno zaradi angleščine. Čutil sem lakoto po njem. Ne morem se spomniti, zakaj, razen da je bil posebno angelski. Moral je opaziti, da mi stoji. Imel sem napete hlače itd. Vprašal sem ga, ali je bogat otrok, in to ga je spravilo v smeh. Potem sem ga vprašal, ali potrebuje kaj denarja. Pogledal je v svoje čevlje. Ponudil sem mu petsto guldnov (okoli dvesto petdeset dolarjev), če sleče hlače in mi da rit za polizati. Zavzdihnil je, še vedno zatopljen v svoje čevlje. Vprašal sem, ali je razumel. Prikimal je. Rekel sem, da ne bi dolgo trajalo in da se mu ni treba razvneti, če mu ni do tega. Zopet je zavzdihnil. Odločil sem se, da bom kar sedel in ga opazoval. Petsto guldnov, je končno zamrmral. Njegov glas je bil visok, toda zelo enoličen, kakor da bi ves čas odgovarjal na neumna vprašanja. Seveda, sem rekel. Potem je skomignil. Rekel sem, naj se sleče. Nekoliko sem odstopil, da bi mu bilo udobneje. Slek je vse, razen spodnje majice, ne vem, zakaj. Bi raje legel na trebuh ali na hrbet? Rekel je, da na hrbet, in se stegnil. Upognil sem ga v kroglo, kolena pri ušesih, teža na ramenih, in rekel, naj pove, če ga bo bolelo. Ko je odgovoril, Prav, sem se iz neznanega razloga odločil, da ga ubijem. Potem sem padel v tako nenavadno čustveno stanje, da me je skoraj pobralo. Nekaj minut sem mu lizal rit, napol sopihajoč. Ni opazil. Sopiham, kadar si ovlažim dva prsta, ju zdrsnem v ritno luknjo in ju potem razširim, da se luknja odpre vse do danke. Potem se pripognem in povoham črevesje, ne vem, zakaj. Črevesje tega fanta je zaudarjalo. Takoj sem zaprl luknjo. Zaprl je oči in spuščal povsem običajne izdihe skozi nos. Z rokami sem mu šaril pod majico. Tega ni opazil ali pa mu ni bilo mar. Igral sem se z njegovimi bradavicami. Ko se je ob tem samo

majčkeno zarežal, sem pomislil, Jebi ga, zakaj pa ne, in ga pograbil za vrat. Široko je razprl oči. Drugače se sploh ni upiral. Traja veliko dlje, da koga ubiješ, kot bi si mislil. V nekem trenutku so se mu oči spremenile. Postale so nekako prazne, neresnične. Videl sem, kako mu je iz riti brizgnila driska in mu kapljala navzdol po celem hrbtu. Grozovito je smrdelo. Ko se je nepreklicno spremenil v truplo, sem stekel do okna in se nagnil ven. Tu in tam sem preveril, ali se kaj premika. Ni se premaknil. S praznimi očmi je bil tako lep, ne vem, zakaj. Vrnil sem se k futonu, sedel in zrl v steklenost njegovih oči dolgo, dolgo časa, zamišljen in otopel. Nisem vedel, kaj storiti, mislim, s tem truplom, tako sem ga imel pri sebi nekaj dni, pritisnjenega ob steno. Njegova koža je dobila tisto čudno sivkasto barvo. Bila je zelo huda zima. Morda zato ni tako smrdel. Imel sem milijon načrtov, kako bi tega otroka razrezal in preučeval. Tega nisem mogel storiti, ne vem, zakaj. Končno sem ga enkrat pozno ponoči odvelk ven in ga vrgel v kanal, ki teče ob mlinu. Mislil sem, da ga bo kdo našel in me bodo aretirali. Ne vem, kaj se je v resnici zgodilo. Kolikor vem, časopisi niso nikoli poročali o njem, niti kot o pogrešani ali mrtvi osebi ali karkoli.

Neenavadno je to, da se ni upiral. Kar sprejel je smrt. Prav vsakokrat, ko ubijem Nizozemca, se zgodi enako. To je verjetno tudi zato, ker so tako hladni in neopazni nasploh. Podobni so zajcem, vsaj v tem, kako zajec otrpne, če se ustraši. Tudi če mu groziš, da ga boš brcnil, se ne bo premaknil. Če bi se kateri izmed fantov skušal upirati, bi me verjetno kap od presenečenja. Pravkar sem ugotovil, če še vedno bereš, potem si gotovo takšen, kot želim, da bi bil. Bog, upam, da je tako.

Po drugem umoru sem postal bolj premišljen. To se je zgodilo zaradi dveh nemških morilskih tipov. Jorg in Ferdinand živita v squatu, nedaleč od mlina. Usekana sta tako kot jaz, vendar ne tako inteligentna. Tipe ubijata zaradi razburjenja, medtem ko je zame ubijanje nekako religiozno opravilo. Spoznal sem ju v baru. Nemci so bolj opazni kot Nizozemci. V pijanosti sem jima govoril, da razmišljam o ubijanju, in povedala sta mi, da sta zadavila nekega pijanca v Kölnu. Menda sta se zato preselila na Nizozemsko. Zdela sta se mi zares zanesljiva. Ko sem bil prepričan, da z njima ne bo težav, sem mimogrede omenil, da sem ubil dva fanta. Bila sta osupla. Hotela sta slišati vsako podrobnost. Tisto noč smo uradno združili moči, si podali roke in vse to. Ker jima je v glavnem prekleto vseeno, koga ubijeta, samo da je krvavo, sem jaz premišljeno izbral večino žrtev in v glavnem tudi način njihove smrti. Tako sem sedaj veliko bolj domiseln in nasilen. Onadva sta velika, mišičasta fanta poznih dvajsetih, čeprav je Ferdinand videti mlajši. Nobeden pa ni prav posebej privlačen.

Tisti vikend, ko sem ju spoznal, smo ubili fanta, ki je občasno delal na ribji tržnici v bližini squata. Bil je tipičen nizozemski yuppie, ki se je obnačal pretirano posmehljivo vsakič, ko sta prišla v trgovino. Onadva sta bolj zanemarjene sorte. Na srečo je bil yuppie skorajda moj tip, če odmislim barvo njegovih las, ki je spominjala na umazano vodo iz pomivalnega korita, in zelo svetle brke. Trgovine se običajno zapirajo ob petih popoldne, ob torkih so odprte do desetih zvečer. Delal je ob torkih z nekim starejšim moškim. Ferdinand, Jorg in jaz smo popivali v baru na zgornjem koncu ulice. Jorg nosi

grozljiv revolver za pasom. Ko so zaprli ribji trg, se je yuppie odpravil navzgor po ulici, mimo bara, proti avtobusni postaji. Nekaj časa smo mu sledili. Potem je Jorg kriknil, Dajmo. Stekli smo. Jorg je pritisnil pištolo fantu ob hrbet. Bilo je srhljivo, prava kriminalka. Ferdinand mu je ukazal, naj molči. Odrevenel je. Hitro smo ga odpeljali proti mlinu. Srečali smo starejši par. Mislim, da si nas nista zapomnila. Iz nekega razloga fant ni poskušal pobegniti. Takoj ko smo ga spravili gor, sta ga Ferdinand in Jorg začela obdelovati s pestmi. Rekla sta, da je to "plačilo" za njegovo vzvišeno obnašanje v trgovini. Edino, kar je zmožel, so bili težki zdihljaji in izgubljen pogled. Jorg je zlomil yuppieju nos. Vsaj slišati je bilo tako. Obrcala sta vsak del njegovega telesa. Kar stal sem tam in jima razumevajoče pustil, da sta si dala duška. Vendar sta fanta precej grdo obdelala. Opazovanje ni bilo nezanimivo, toda fant se mi je začel smiliti in to bi lahko nekoč postal problem. Zato jima več ne pustim tako znoreti. Ni se upiral ali kričal in to je bil najskrajnejši primer zajčjega sindroma, kar sem jih videl. Ne vem, ali je šlo za ponos ali kaj. Bil je pol nezavesten, ko sta ga nehala pretepati itd. Na mojo željo sta ga zvelkla na futon in mu razrezala obleko s švicarskim nožem ter ga tu in tam "po nesreči" zabodla. Fantu so se oči kar vrtele v glavi. Ko je bil gol, sta Nemca stopila k hladilniku. Odprla sta nekaj steklenic piva in začela blebetati v nemščini. Fant je bil ves potolčen in porezan, a kljub temu privlačen, čeprav sem že videl boljša telesa. Noge je imel preveč poraščene. Tudi razporek na riti. Ritnici sta bili težki in debeli. Zaradi piva se mu je začel delati trebuh. Obrnil sem ga na trebuh in mu za trenutek zakopal obraz v rit. Jorg je kriknil, Hej, Dennis, in mi vrgel nož. Nekajkrat sem zabodel v zadnjico. Ni krvavela. Obrnil sem ga, slekel hlače in si podrgnil rit ob njegov obraz. To je Nemca spravilo ob pamet. Serji, serji, serji, sta navijala. Tako sem tudi storil, posral sem se mu naravnost na usta in mu medtem zasajal nož v stegna. Pritekel je Jorg in pohodil drek na njegovem obrazu. Slišal sem, da se je zlomilo še več stvari v njegovi glavi. Nemca sem vprašal, ali mislita, da je umrl. Ferdinand je vprašal, ali si to želim. Prav, sem rekel. Ferdinand je vzel kuhinjski nož, Jorg pa švicarskega vojaškega in zabadala sta v njegove prsi ter ob tem puščala "uf" glasove. Krvavel je zares divje. Po vsem tem je moral biti mrtev. Stal sem tam, ju opazoval in drkal, ko se je zgodilo nekaj nenavadnega, kar se ni nikoli več ponovilo. Jorg je prišel k meni, pokleknil in mi ga fafal globoko v grlu. Končal sem nekje v njegovi glavi. Naslednji dan ali dva sem celo mislil, da sem zaljubljen, čeprav se je Jorg obnašal, kot da se med nama ni nič zgodilo. Toda takrat, iz kakršnegakoli razloga že, je bil željan moje sperme. Čudno. Kakorkoli že, pograbila sta fantovo telo in ga vlekla navzdol po stopnicah. Tulila sta, kako vesta, kje ga bosta pokopala in da se vidimo jutri. Vso noč sem čistil stanovanje. Očitno sta truplo zakopala v bližini njunega squata. To se mi je zdelo tvegano. Vendar nismo nikoli nič slišali, zato mislim, da ne bo težav.

Prevedla Suzana Tratnik,
spremno opombo napisal Andrej Blatnik

V sedemdesetih in še močnejše v osemdesetih letih se je pričela podoba ameriške proze korenito spreminjati. Dotlej prevladujoča književna usmeritev, poimenovana ameriška metafikcija, ki so jo zastopali pisci, kot so John Barth, Donald Barthelme, Robert Coover, Thomas Pynchon in drugi, je temeljila na osamosvojitvi literature, ki je odvisna le še od sebe same in vse manj od t. i. resničnega življenja; zahtevala je literarno izobraženega bralca, ki zna in hoče razvozlavati literarne vzporednice in uganke, vpletene v besedila ameriške metafikcije, hkrati pa je vztrajala pri znotrajbesedilnosti svojega sporočila. V zameno za tako pridobljeno avtonomijo je ta književnost žrtvovala možnost preoblikovanja družbene zavesti in ne nazadnje tudi širok bralski odjem.

Ko se je na taki podlagi utemeljena književnost pričela (resda na vrhunski ravni, a zato nič manj duhamorno) ponavljati, so se je nasitili tudi njeni poklicni spremljevalci in vse bolj je ameriški javni in univerzitetni odziv pričel opazati pisave, ki so že vseskoz obstajale, vendar doslej niso bile deležne prave pozornosti. V ospredje so stopila književna dela, ki so izhajala, rečeno z znanim reklo, "iz življenja", in se vanj tudi vračala. (Res je, da pravzaprav ni v nič manjši meri iz življenja izhajala tudi ameriška metafikcija, le da je bila metafora za njeno življenje knjižnica, življenje literature, ki je metafikcionaliste izpodrinila, pa se je – ravno nasprotno – dogajalo, spet z metaforo rečeno, na ulici.)

V ospredje je namreč prišla književnost marginalnih skupin Združenih držav, to pa so bili predvsem v nacionalne skupine organizirani priseljenci (Judom, ki so že prej ustvarili specifično romanopisje, so se pridružili Kitajci, Mehičani, Portoričani in drugi), črnci oziroma Afroameričani, staroselci, torej Indijanci, in ne navsezadnje tudi skupine, diskriminirane zaradi spolne pripadnosti ali usmeritve: ženske in homoseksualci.

Ta literatura je dotlej imela domovinsko pravico bolj ali manj le v azilih enako zaznamovanih, predvsem v zadnjem času pa so se najboljši in/ali najbolj šokantni pisci uveljavili tudi širše. Med tistimi, ki so izšli iz t. i. gay community, to nemara v največji meri velja za 1953 rojenega **Dennisa Cooperja**. Cooper je začel kot nekakšen multiartist, saj je bil rockovski glasbenik, filmar, koreograf in nato še pesnik – za eno od knjig, *Nežnost volkov (The Tenderness of the Wolves)*, je bil leta 1984 nominiran za Los Angeles Times Book Award za poezijo – a resnično se je uveljavil s prozo, s kratkimi zgodbami *Narobe (Wrong)* (1991) in romanoma *Bliže (Closer)* (1990), ki je dobil Ferro-Grumleyjevo nagrado za gay prozo, in *Otopel (Frisk)* (1991). Pričujoči odlomek na samosvoj način obnavlja značilni ameriški literarni motiv, Američana v Evropi, le da so imeli fantje v Španiji (omenimo Hemingwaya) in v Parizu (Henry Miller, seveda) pogosta bližnja srečanja z dekleti, pri Cooperju pa je kajpada nekoliko drugače.

Reakcije na Cooperjevo pisanje so bile pričakovano silovite, veliko so, tako v dobrem kot v slabem, omenjale de Sada, postal pa je tudi junak literarnih del nekaterih drugih 'underground' pisateljev. Tako na primer Mina Harker, junakinja Stokerjevega *Dracule*, med pismi, ki jih je v njenem imenu napisala pisateljica Dodie Bellamy, eno pošlje tudi Cooperju in v njem komentira njegovo pisanje.

Težko bi rekli, da je Dennis Cooper Slovcem popolnoma neznan: njegova pesem sklepa antologijo *Drobci stekla v ustih* (Aleph, 1989), prevod iz knjige *Narobe* pa je najti tudi v šesti številki *Revolverja*, december 1992.